

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.13.SGB.0.11.00.00-610 -1955
Konu : Yazılı Soru Önergesi

9 - Eylül 2008

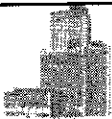
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 30/07/2008 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-8107 sayılı yazınız.

İstanbul Milletvekili Sacid YILDIZ'a ait 7/4596 Esas No'lu yazılı soru önergesi Bakanlığımız ilgili birimlerince incelenmiş olup, konuya ilişkin cevabi bilgi ve değerlendirmeler ilişikte sunulmuştur.
Bilgilerinize arz ederim.

Faruk ÇELİK
Bakan

EK : 1 yazı

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SACİD YILDIZ'A AİT 7/4596 ESAS NO'LU YAZILI
SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAP

Çocuk işgücü istatistikleri Türkiye İstatistik Kurumu'nun Çocuk İşgücü Anketlerinden elde edilmektedir.

Çocuk İşgücü Anketi'nin amacı; Türkiye'de çalışan çocuklar konusunda ulusal bir veri oluşturmak ve çalışan çocukların hangi sektörlerde ve hangi çalışma koşullarında çalıştıklarını; sosyal, ekonomik ve demografik özelliklerini ortaya koyabilmek amacıyla bilgi derlemektedir.

Dönemsel tahminler Türkiye, kent ve kırsal düzeyinde hedeflenmiştir, çocuk işgücüne ait veriler il bazında sağlanamadığından İstanbul'a ait veri bulunmamaktadır.

Çocuk İşçiliğinin Önlenmesi İçin Zamana Bağlı Politika ve Program Çerçevesi'nin uygulanmasına destek vermek üzere kamu kurumları, işçi ve işveren konfederasyonları ve sivil toplum kuruluşları geliştirdikleri projeleri, 2005 yılı başından itibaren bir çok ilimizde uygulamaya koymuşlardır. Proje uygulanan iller, İstanbul, Kocaeli, Bursa, İzmir, Sinop, Kastamonu, Çankırı, Ankara, Çorum, Adana, Antalya, Gaziantep, Diyarbakır, Elazığ, Ordu, Şanlıurfa, Mardin, Van, Ağrı ve Erzurum'dur.

Yukarıda belirtilen Program Çerçevesi'ne destek vermek üzere Bakanlığımız Ulusal Yönlendirme Komitesi tarafından uygunluğuna karar verilerek uygulamaya konulan ILO Çocuk Emeginin Sona Erdirilmesi Uluslararası Programı (IPEC) kapsamında, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen "Hedeflenmiş 13 ilde Sokakta Çalışan Çocukların İş Yaşamından Çekilerek Eğitime Yönlendirilmesi ve Risk Grubundakilerin Çalışmaya Başlamalarının Engellenmesi" projesi 2004 Yılı Aralık ayında uygulamaya konulmuş, Haziran 2007 tarihi itibarıyla da sona ermiştir. Söz konusu projenin hedef illerinden biri de İstanbul'dur.

Bakanlığımıza ulaşan final raporunda iller bazında bilgi bulunmamakla birlikte proje de hedeflenen, 6700 çocuk ve 1000 aile iken, Eylem programı çerçevesinde 3257 çocuk, eğitim/öğretim imkanları ve eğitim dışı diğer hizmetler sağlanarak iş yaşamından çekilmiştir. İş yaşamından çekilen 3257 çocuk eğitime yönlendirilmiştir. Genellikle bu çocukların kardeşlerinden oluşan ve risk grubu olarak tanımlanan 4915 çocuğun çalışma yaşamına girmesi engellenmiştir. Toplam ulaşılan çocuk sayısı 8172 dir. Ayrıca 3500 aileye ulaşılarak eğitim ve çeşitli hizmetler sağlanmıştır. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü yetkililerinden alınan bilgiye göre adı geçen projede İstanbul ilinde 1000 çocuk hedeflenmiş ve 1011 çocuk proje hizmetlerinden faydalanmıştır.

Bakanlığımız tarafından sadece İstanbul'daki çalışan çocuklara yönelik kapsamlı bir proje planlanmaktadır. Ayrıca, çocuk işçiliğiyle mücadele çalışmalarının 81 ile yaygınlaştırılması ve 10 yıl içinde tüm Türkiye'de çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinin ortadan kaldırılması hedeflenmektedir.

2006 TÜİK Çocuk İş Gücü Araştırmasına göre tüm Türkiye'de toplam ekonomik faaliyette bulunan çocuk sayısı 958.000 olarak belirlenmiştir. İstanbul'da projeden yararlanan çocuk sayısı 1011 olduğundan binde 1 gibi bir oran ortaya çıkmaktadır.

Türkiye, çalışma yaşamının öncelikli risk grubu olan çocuk işçiliğini önlemeye yönelik olarak 1992 yılında Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ile imzaladığı protokol ile Çocuk Emeginin Sona Erdirilmesi Uluslararası Programına (IPEC) ilk aşamasında katılarak bu konudaki kararlılığını ortaya koymuştur. Türkiye, çocuk işçiliği konusuyla ilgili Mutabakat Zaptını ILO ile imzalayan ilk altı ülke arasındadır .

1992 yılında ILO ile Türk Hükümeti arasında imzalanan antlaşma sonrasında çocuk işçiliğini önlemeye yönelik çalışmalar yapan kamu kurum ve kuruluşları, işçi-işveren kuruluşları ve sivil toplum kuruluşları arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak üzere Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğü bünyesinde Çalışan Çocuklar Bölümü'nü oluşturmuştur.

Çalışan Çocuklar Bölümü, Kamu Kurum ve Kuruluşları, İşçi ve İşveren Sendikaları, Gönüllü Kuruluşlar ve Üniversitelerle birlikte kurumsal yapı oluşturma, saha araştırmaları, eğitim, duyarlılık artırma, kamuoyu oluşturma, model oluşturma, doğrudan yardım gibi konularda 100'ün üzerinde projenin koordinasyonuna ve yürütülmesine katkıda bulunmuştur. Türkiye pek çok uluslararası kuruluşa üye olup bu kuruluşlarca çocuk haklarına ve çocuk istihdamına yönelik olarak alınan uluslararası kararlara hızla uyum gösteren bir ülkedir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğü Çalışan Çocuklar Bölümü tarafından Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 182 sayılı sözleşmesinde belirtilen doğrultuda, ilgili tüm kurum ve kuruluşların katkılarıyla çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinin, ortadan kaldırılmasına yönelik olarak **"Çocuk İşçiliğinin Önlenmesi İçin Zamana Bağlı Ulusal Politika ve Program Çerçevesi"** hazırlanmıştır. Bu program ile çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasına ilişkin faaliyetlerin, bütüncül, katılımcı ve takvimlendirilmiş bir ulusal program çerçevesinde gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. Program çerçevesinde çocuk işçiliğini önlemeye yönelik temel stratejiler ve faaliyetler ile bunları uygulayacak kurum ve kuruluşlar ile sorumlulukları belirlenmiştir.

Hazırlanan bu program ile çocukların çalışma yaşamına girmesinde temel nedenleri oluşturan yoksulluğun ortadan kaldırılması, eğitimin kalitesinin ve ulaşılabilirliğinin artırılması, toplumsal bilinç ve duyarlılığın artırılması gibi geniş kapsamlı tedbirlerle başta çocuk işçiliğinin en kötü biçimleri olmak üzere çocuk işçiliğinin 10 yıllık bir zaman periyodu (2005-2015 dönemini kapsamaktadır) içinde önlenmesini temel hedef olarak belirlenmiştir.

Programa göre öncelikli hedef gruplar "Sokakta Çalışma, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde Ağır ve Tehlikeli İşlerde Çalışma, Tarımda Aile İşleri Dışında, Ücret Karşılığı Gezici ve Geçici Tarım İşlerinde Çalışma" olarak belirlenmiştir.

Bakanlığımız Çalışma Genel Müdürlüğü Çalışan Çocuklar Bölümü tarafından **"Çocuk İşçiliğinin Önlenmesi İçin Zamana Bağlı Ulusal Politika ve Program Çerçevesi"** nin uygulanmasına destek vermek üzere son yıllarda uygulanan projeler şunlardır:

1. ILO-IPEC Kapsamında "Çocuk İşçiliği Konusunda Ulusal Kapasitenin Geliştirilmesi Doğrudan Eylem projesi" (2005-2007).

2. Avrupa Birliği fonu kaynaklarından yararlanarak Uluslararası Çalışma Örgütü Türkiye Temsilciliği'nin teknik desteği ile 7 ilde (Çankırı-Kastamonu-Sinop-Ordu-Elazığ-Erzurum-Van)yürütülen "Türkiye'de Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimlerinin Ortadan Kaldırılması" projesi" (2005-2007).

Çalışan Çocuklar Dairesi koordinasyonunda Ulusal Yönlendirme Komitesi'nde görüşülerek farklı kurum ve kuruluşlar tarafından uygulamaya konulan projeler:

-Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından ILO/IPEC kapsamında yürütülen "Ankara, İzmir ve Bursa İllerinde Mobilya Sektöründe Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimlerinin Sona Erdirilmesi" projesi. (Proje sona erdi)

-Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü tarafından ILO/IPEC kapsamında yürütülen "Adana Karataş'ta Mevsimlik Gezici ve Geçici Tarım İşlerindeki En Kötü Biçimdeki Çocuk İşçiliğinin Eğitim Yoluyla Sona Erdirilmesi " projesi. (Proje sona erdi)

-Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından ILO/IPEC kapsamında yürütülen "Hedeflenmiş Onüç İlde (Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Çorum, Diyarbakır, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Şanlıurfa) Sokakta Çalışan Çocukları Eğitime Yönlendirme" projesi. (Proje sona erdi)

-Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) ve Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu TÜRK-İŞ tarafından ILO/IPEC kapsamında yürütülen "Çocuk İşçiliğine Karşı Toplumsal İşbirliği" projesi.

-HAK İşçi Sendikaları Konfederasyonu (HAK-İŞ) tarafından ILO/IPEC kapsamında Şanlıurfa'da yürütülen "Çocuk işçilerin ailelerine mesleki eğitim sağlanması suretiyle Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimlerinin Ortadan Kaldırılması" projesi.

-Gaziantep Büyükşehir Belediyesi tarafından ILO/IPEC kapsamında Gaziantep'te yürütülen "Çocuk işçilerin ailelerine mesleki eğitim sağlanması suretiyle Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimlerinin Ortadan Kaldırılması" projesi.

-Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından ILO/IPEC kapsamında yürütülen "Modüler Çocuk İşgücü Anketinin Hanehalkı İşgücü Anketi ile Birlikte Uygulanması"

Türkiye'de çocuk işçiliğini önlemeye yönelik olarak yürütülen projeler ve sorunun çözümüne getirilen yeni yaklaşımlar çocuk işçiliği ile mücadele eden diğer ülkelere örnek olabilecek boyut ve çeşitliliktedir.

Bunun en güzel örneği, 2006 yılı Haziran ayında Cenevre'de yapılan ve 189 ülkenin Çalışma Bakanlarının katıldığı ILO Genel Kurulunun özel oturumunda, çocuk işçiliği konusunda en iyi mücadele eden 3 ülkeden biri olarak ülkemizin seçilmesidir.

Çocuk işgücüne yönelik yapılan araştırma sonuçlarına bakıldığında da ülkemizde çalışan çocuk sayısında yıllar itibarıyla belirgin bir azalmanın olduğunu görülmüştür.

Türkiye İstatistik Kurumu tarafından 1994, 1999 ve 2006 yıllarında Çocuk İşgücü Anketi gerçekleştirilmiştir. Sonuçlar karşılaştırıldığında, yıllar itibarıyla ekonomik işlerde çalışan çocukların oranında büyük düşüşler gözlenmektedir. 6-17 yaş grubunda 1994 yılında ekonomik işlerde çalışan çocukların oranı %15,2 iken bu oran 1999 yılında %10,3'e 2006 yılında ise %5,9'a düşmüştür.

Bakanlığımız tarafından hâlihazırda yürütülen çalışmalar şunlardır;

-ABD Çalışma Bakanlığı-Uluslararası Çalışma Bürosu'nun mali desteğiyle Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğü Çalışan Çocuklar Bölümü ile Milli Eğitim Bakanlığı-İlköğretim Genel Müdürlüğü koordinasyonunda IMPAQ firması tarafından yürütülen "Türkiye'de Eğitim Yoluyla Çocuk İşçiliğiyle Mücadele-(Tarlada Okula)" projesi. (2004-2008) 6 ilimizde (Ankara, Gaziantep, Şanlıurfa, Elazığ, Ağrı, Mardin) uygulamaya konulan proje ile; mevsimlik tarım işçiliğinde çalışan veya çalışma riski taşıyan 10.000 çocuğun çalışma hayatından alınarak uygun eğitim programlarına yönlendirilmesi, ailelerin istihdam imkanları ile sosyal yardım ve hizmetlere erişimlerinin artırılması, çocuk işçiliğinin çocuklar üzerindeki olumsuz etkileri konusunda çocukların, ailelerin ve toplumun bilinç ve duyarlılığının artırılması hedeflenmiştir.

-Aralık ayı sonu itibarıyla proje kapsamında; toplam 7993 çocuğa ulaşılmış, 1408 çocuk destek eğitimi faaliyetlerine katılmış, 1223 çocuğumuza hijyen paketleri dağıtılmış, 3945 aile ile görüşme yapılmış, 67 aile bireyinin mesleki kurslara yönlendirilmesi sağlanmış, 358 öğretmen ve okul idarecisinin katıldığı çocuk işçiliği konusunda eğitim programı düzenlenmiştir.

-Avrupa Birliği Finansıyla Hak-İş ve Türk-İş Konfederasyonlarının Yürütücü, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının iştirakçi olduğu "Medya Örgütlenmesi Yoluyla Çocuk İşçiliğine Karşı Farkındalık Geliştirme Projesi" İzmir, Antalya ve Gaziantep illerinde sürdürülmektedir. Proje ile; çocukların refah düzeyini arttırmasına ve zorla çocuk çalıştırmanın önlenmesine katkıda bulunmak, çocuklar için daha koruyucu ortamlar sağlanması için sosyal ortaklar arasındaki işbirliğini geliştirilmek ve çocukların eğitim imkanlarına ulaşımını kolaylaştırmak için çok taraflı mekanizmalar oluşturmak suretiyle toplumun bütün kesimlerinde görsel ve yazılı medya yolu ile kapasite geliştirilmesi ve farkındalığın artırılması amaçlanmıştır.

